

GOIGS A LLAOR DE LA VERGE MARIA DEL ROSER

Vostres Goigs amb gran plaer cantarem, Verge Maria: puix que Vostra Senyoria és la Verge del Roser.

Déu plantà dins Vós, Senyora, el Roser molt excellent, quan us féu mereixedora de concebre'l purament, donant fe al missatger que, del cel, us trametia Déu el Pare, que volia fòssiu Mare del Roser.

Del sant ventre produïda la planta del Roser verd, fóreu d'àngels circuïda i servida amb gran concert; i restà pur i sencer vostre cos amb alegria, quan nasqué dins l'establia el celestial Roser.

Quan els Reis devots sentiren del Roser la gran olor, amb l'estel ensems partiren per adorar lo Senyor,

i trobaren, cert, el ver de Balaam la profecia, quan Vostra Mercè tenia en els braços el Roser.

Gran delit us presentava vostre Fill ressuscitat amb cinc roses que portava a les mans, peus i costat; per les quals en Lucifer, que dels sants l'infern omplia, fou robat en aquell dia que florí lo sant Roser.

Reparada la gran erra d'Adam, per la mort cruel, transplantat fou de la terra el Roser dalt en el cel; i pujant amb gran poder el partir no us en tristia, contemplant Déu com rebia amb gran goig el sant Roser.

No fou de menor estima el goig de l'Esperit Sant, que vingué de l'alta cima al vostre Collegi Sant,

i regà aquell sant planter que lo gran Déu elegia per estar en companyia del celestial Roser.

Vostra vida ja acabada, el major dels goigs sentis: a Déu fóreu presentada triomfant al Paradís, que Senyora us volgué fer del gran hort que posseïa, collocant-vos on devia sota l'ombra del Roser.

Manà Vostra Senyoria als Frares Predicadors que de Vostra Confraria fossin instituïdors: i és així que fou fundada obeint vostre voler, dignament intitulada de la Verge del Roser.

Puix mostreu vostre poder fent miracles cada dia, preserveu, Verge Maria, els confreres del Roser.

V. Regina Sacratissimi Rosarii, ora pro nobis. R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS

Deus, cujus Unigenitus per vitam, mortem et resurrectionem suam nobis salutis aeternae praemia comparavit: concede quaesumus; ut haec mysteria sacratissimo beatæ Mariæ Virginis Rosario recolentes et imitemur quod continent et quod promittunt, assequamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. - R. Amen.

Text restablert per F. Ribas Ponti

(Amb llicència eclesiàstica)

L'Excm. i Rvdm. Dr. Gregori Modrego i Casaus, Arquebisbe-Bisbe de Barcelona, s'ha dignat concedir 200 dies d'indulgència als seus fidels diocesans cada vegada que devotament cantin o resin els presents Goigs.

EL TEXT DELS GOIGS DEL ROSER

(FRAGMENTS)

DIVERSITAT

En comparar els textos del ms. 854, del pergamí del XVI, del llibret "Trellat de la bulla o Confraria del Psalteri o Roser", València 1535 i 1546, del mig foli a dues cares, imprès en gòtic dins la primera meitat del XVI, de les reedicions del "Llibre dels miracles de Nostra Señora del Roser", sortides del XVI al XVIII, i de més de 400 edicions publicades des de mig segle XVIII arreu de Catalunya i a Alcoi, Ciutadella, Maó, Palma, Perpinyà i València, observem que: a) el text dels Goigs del Roser és fonamentalment sempre el mateix; b) fora de períodes d'una mateixa impremta, no hi ha un text igual a un altre, cosa que no permet qualificar absolutament de típic el text de cap edició.

Tal diversitat és deguda, per tractar-se d'uns goigs tan antics: a) a l'evolució natural de la llengua, en els aspectes morfològic, ortogràfic i conceptual de diversos mots; b) a la diferent apreciació actual de la divisió sil·làbica dels versos. I per tractar-se d'uns goigs tan populars: c) a les corrupcions adquirides per la tradició oral i escrita; d) a les alteracions premeditades de mots, versos i conceptes.

CORRUPCIONS

Consisteixen en: a) mots canviats en totes les edicions; b) arcaïsmes que unes edicions conserven i altres eliminen més o menys; c) males traduccions d'arcaïsmes; d) barbarismes; e) modalitats dialectals; f) errades d'impremta ocasionals o repetides; g) ortografies vàries; h) mots que amb diversa ortografia resulten de significat diferent; i) mots derivats de transformar altres corrupcions; j) defectes de metre resultants d'ortografiar a la moderna; k) addicions de paraules per esmenar defectes de metre amb solucions múltiples; l) supressions de mots; m) canvis deliberats de lèxic i de versos sencers; n) modificacions expressades de conceptes teològics; o) repeticions d'un mateix vers en lloc d'un altre; p) inversió total o parcial d'ordre d'alguns versos; q) inversió sistemàtica de l'ordre de determinats versos; r) supressió sistemàtica de determinats versos; s) addició o supressió d'una o més cobles.

En conseqüència, totes les edicions resulten desmillorades respecte el text primitiu.

TEOLOGIA

Els Goigs del Roser són teològicament correctes, perquè: a) l'Església en vé conservant i fomentant el seu cant d'ençà segles; b) hi ha edicions que fan constar estar aprovats i indulgenciats: Dr. Josep Miralles i Sbert, bisbe de Barcelona, 1927; c) diversos sacerdots poeta-gogistes en lloen el seu caire teològic: Mn. Josep Pont, Valls 1908, Mn. Camil Geis, Sabadell, 1950 i Mn. Antoni Tenas, Barcelona 1953.

MÈTRICA

Els Goigs del Roser eren, originàriament, de metre correcte, però avui resulten curts uns quants versos, degut: a) a conversió de *lo* en *el*; b) sinalefes; c) elisions; un cas particular n'és l'ús gràfic de l'apòstrof.

Les edicions modernes mostren la tendència d'eliminar tals defectes.

La pruija de modernització no deu arribar a l'extrem de canviar *lo* per *el* en els versos que després de tal canvi resten escurçats, puix obligarien a la introducció de postissos, innecessaris, en bona part del territori lingüístic català, on *lo* encara és viu; en últim terme, no costa res fer el canvi en el moment de cantar.

Algunes versos resultarien llargs si es traduïssin correctament algunes formes de verb.

TEXT-PATRÓ

Per allò que hem dit, s'imposa la necessitat d'establir un text-patró, així: a) considerar com text bàsic els més antics, suposats amb menys corrupcions; b) posar-lo en lèxic i ortografia vigent, despullant-lo d'arcaïsmes; c) esmenar el metre dels versos en què resulti defectuós, assolint-ho sense alterar conceptes; d) abstenció de canviar altres paraules i conceptes; e) deixar subsistents els defectes de ritme intern i de rima (pel que direm després).

La versió que s'acompanya, reuneix les condicions anteriors en tant es poden aplicar i conjuminar sense perjudicar el text, el qual es presenta lliure de corrupcions i adulteracions, i correcte de metre i ritmes finals. En contra del que es fa avui dia, d'adaptar, arranjat

o revisar goigs, transformant-los en excés sense cap respecte a l'autor, ni fer-se càrrec de l'època en què van ésser dictats, hem seguit el camí invers, per procurar, en el possible, modernitzar i restituir la integritat primitiva amb el retorn i equivalència d'alguns mots que no consten a gairebé cap edició.

RITME

En les versions més antigues ja es troben alguns defectes de ritme que, per tant, hem de creure d'origen.

En cap edició és intentada l'esmena d'una manera sistemàtica.

RIMA

Avui resulten algunes rimes defectuoses, per: a) distinció entre *è* oberta i *é* tancada; b) discordància entre *r* muda i *r* pronunciada; c) diferent rima i distribució en la segona quarteta de la vuitena cobla.

En cap edició és intentada l'esmena d'una manera sistemàtica.

RESPECTE

En la nostra versió deixem subsistents vuit defectes de ritme intern i altres tants de rima, els quals no es deuen esmenar tractant-se dels clàssics Goigs del Roser, perquè:

Tals defectes, especialment els de ritme, no han pogut ésser obstacle per a què els goigs es vinguin cantant d'ençà gairebé cinc segles, i hagin esdevingut els més populars, i siguin els més estesos geogràficament.

Caldria esmenar gairebé la quarta part dels versos, entre ells, a causa de la rima, els primers de l'entrada i la tornada.

És evident que en modificar setze versos, el conjunt restaria fortament trastornat i desfigurat.

A desgrat de la quantitat d'esmenes observades, hem vist que no s'ha intentat, o no s'ha pogut, fer la correcció general de tals defectes.

En els isolats intents de reformar algun dels versos afectats, diverses vegades subsisteixen els defectes, i el concepte sempre n'ha sortit desmillorat de sentit i de bellesa.

Seria obrir la porta a successives reformes que acabarien per desnaturalitzar totalment els goigs.

Equivaldria a donar a tots els goigs un caràcter provisional, modificable en qualsevol moment, per qui no els capís, o per qui es cregués amb més encert que el propi autor.

Fóra un atemptat literari de la mateixa absurda categoria que esmenar la perspectiva d'un quadre o el perfil d'una escultura antics.

Seria modificar el principal monument de la literatura popular catalana i el testimoni viu de la unitat de la nostra llengua a través del temps i en tot el territori on és parlada.

Els poetes de talla i amb coneixements per a poder reformar-los, com Mn. Jacint Verdager, els han considerat insubstituïbles.

En conclusió: els Goigs del Roser signifiquen quelcom que està per damunt de la rígida preceptiva.

RESUM

Creiem que els Goigs i les Llaors del Roser van ésser dictats entre 1485 i 1490, segons deduem de l'anàlisi dels textos; posem al descobert les corrupcions que han adquirit d'aleshores ençà i els errors en què s'ha caigut quan s'ha pretès esmenar-les i, ensem, demostrem com són dolentes gairebé totes les modificacions fetes fins ara, no incloses en la versió que donem. Ara cal que tots els gogistes procurin, en el que d'ells depengui, evitar-les en el successiu i, propagar la versió adjunta, que degudament documentats i assessorats hem restablert, adaptada, en el possible, al llenguatge d'avui amb un mínim de defectes i esmenes com cap altra edició.

Al nostre humil criteri de fidel, de català i de gogista, creiem que a l'any 1958 els Goigs del Roser es deuen ajustar a la versió que s'acompanya i que, tal com els hem deixat, no és oportú propassar-se en reformar-los ni introduir altra modificació que no sigui l'addició, allà on tinguin per costum o conveniència, d'una altra cobla allusiva.

Sols ens resta desitjar que aquestes estrofes, antigues i formoses, es segueixin cantant uns quants segles més amb la mateixa fe i a la major lloança de la Verge del Roser.

DR. F. RIBAS PONTÍ
President dels «Amics dels Goigs».

Nihil obstat: El Censor, Joan Punti i Collell, prev. - Barcelona, 17 de gener del 1958
Imprimeixi's: † GREGORI, Arquebisbe-Bisbe de Barcelona
Per manament de Sa Excia. Rvdma.: Alexandre Pech, Cancellier-Secretari